

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพเข้ามาประกอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาครอบครัวและการนำนโยบายไปปฏิบัติจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงพื้นฐาน
2. การศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน
3. ประมวลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกตแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครนายก จำนวนทั้งหมด 510 คน จากศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครนายก จำนวน 34 ศูนย์
2. ประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้าราชการเจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว เจ้าหน้าที่กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครอบครัว สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว นายกองดีการบริหารส่วนตำบล และคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครนายก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครนายก จำนวน 229 คน จากศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครนายก 15 ศูนย์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตารางที่ 3.1

กลุ่มประชากรศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน 15 ศูนย์

ที่	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน	คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (คน)
1	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลท่าทราย	16
2	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลหินตั้ง	13
3	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลพรหมณี	17
4	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลสาริกา	26
5	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลวังกระโจม	15
6	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลบ้านใหญ่	16
7	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลศรีจุฬา	12
8	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลบ้านพร้าว	12
9	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลศรีกะอาง	11
10	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเทศบาลตำบลบ้านนา	19
11	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลทองหลาง	15
12	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเทศบาลตำบลเกาะหวาย	15
13	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลเกาะหวาย	13
14	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลปากพลี	15
15	ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลหนองแสง	14
	รวมทั้งหมด	229

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ข้าราชการเจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จำนวน 8 คน ดังนี้

2.1 ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

2.2 เจ้าหน้าที่กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครอบครัว สำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว 1 คน โดยการคัดเลือกของเจ้าหน้าที่กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครอบครัว

2.3 นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน โดยการคัดเลือกของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครนายก

2.4 คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครนายก จำนวน 3 คณะ ๆ 1 คน โดยการคัดเลือกของพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครนายก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มี 2 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

สำหรับแบบสอบถาม มีคำถาม 5 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา สถานภาพการทำงาน ตำแหน่งงาน ระยะเวลาการปฏิบัติราชการ และระยะเวลาการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาครอบครัว เป็นข้อคำตอบแบบมีตัวให้เลือกตอบ จำนวน 8 ข้อ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติ ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดเวทีประชาคมและการสร้างเครือข่ายครอบครัว การสนับสนุน การติดตามประเมินผล จำนวน 33 ข้อ ให้เลือกตอบ 5 ระดับ พร้อมกำหนดค่าระดับคะแนนไว้เพื่อวิเคราะห์ ดังนี้

การให้คะแนนวัดระดับกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติ ตอนที่ 2 ผู้ศึกษาให้คะแนนการวัดแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

คำตอบ	คำถามเชิงบวก (คะแนน)
ระดับมากที่สุด	5
ระดับมาก	4
ระดับปานกลาง	3
ระดับน้อย	2
ระดับน้อยที่สุด	1

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว ได้แก่ การมีเครือข่ายการเฝ้าระวัง การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การถ่ายทอดความรู้ด้านครอบครัว การหาทรัพยากรจากหน่วยงานอื่นมาสนับสนุนในการดำเนินงาน จำนวน 26 ข้อ ให้เลือกตอบ 5 ระดับ พร้อมกำหนดค่าระดับคะแนนไว้เพื่อวิเคราะห์ ดังนี้

การให้คะแนนวัดระดับการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว ตอนที่ 3 ผู้ศึกษาให้คะแนนการวัดแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

คำตอบ	คำถามเชิงบวก (คะแนน)
ระดับมากที่สุด	5
ระดับมาก	4
ระดับปานกลาง	3
ระดับน้อย	2
ระดับน้อยที่สุด	1

4. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ ความร่วมมือ จำนวน 13 ข้อ ให้เลือกตอบ 5 ระดับ พร้อมกำหนดค่าระดับคะแนนไว้เพื่อวิเคราะห์ ดังนี้

การให้คะแนนวัดระดับปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติ ตอนที่ 4 ผู้ศึกษาให้คะแนนการวัดแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด

คำตอบ	คำถามเชิงบวก (คะแนน)
ระดับมากที่สุด	5
ระดับมาก	4
ระดับปานกลาง	3
ระดับน้อย	2
ระดับน้อยที่สุด	1

5. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ จำนวน 1 ข้อ เป็นคำตอบปลายเปิดให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษานำคะแนนการวัดมาจัดเกณฑ์เป็น 3 ระดับ โดยมีวิธีการ

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.68-5.00 หมายถึง ปฏิบัติงานมาก/ปัญหาระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.34-3.67 หมายถึง ปฏิบัติงานปานกลาง/ปัญหาระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-2.33 หมายถึง ปฏิบัติงานน้อย/ปัญหาระดับน้อย

ส่วนแบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับการสนทนาเป็นรายบุคคล โดยกำหนดประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติในศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบาย การสนับสนุนของนโยบาย ความซับซ้อนของการบริหาร สิ่งจูงใจของการปฏิบัตินโยบาย และการจัดสรรทรัพยากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างและส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยมีชั้นตอน ดังนี้

1.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสถาบันครอบครัว เพื่อขออนุญาตส่งแบบสอบถามถึงประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือรวมทั้งแจ้งกำหนดการและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนจังหวัดนครนายก

1.3 ขอความร่วมมือจากประชากรผู้ตอบแบบสอบถาม โดยออกหนังสือและส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

1.4 ส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 1 เดือน

1.5 เก็บรวบรวมแบบสอบถามพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ศึกษาจะเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน ตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนโดยใช้วิธีการบันทึกเทป และการสังเกต

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อคำถามของแบบสอบถามโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งภายในและภายนอกคณะและคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ พิจารณาปรับปรุงแก้ไขสำนวนถ้อยคำภาษาที่ใช้ เมื่อแบบสอบถามถูกต้องตามความเห็นของอาจารย์แล้วจะนำไปทดสอบเพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) กับคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อถือได้โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbachs' alpha coefficient) ซึ่งได้ผลของความเที่ยงตรงของแบบสอบถามจำนวน 72 ข้อ ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.906 แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. กระบวนการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดเวทีประชาคมและการสร้างเครือข่ายครอบครัว การสนับสนุน การติดตามประเมินผล จำนวน 33 ข้อ ได้ค่าความน่าเชื่อถือได้เท่ากับ 0.885

2. การดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว 5 ขั้นตอน ได้แก่ การมีเครือข่ายการเฝ้าระวัง การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การถ่ายทอดความรู้ด้านครอบครัว การหาทรัพยากรจากหน่วยงานอื่นมาสนับสนุนในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จำนวน 26 ข้อ ได้ค่าความน่าเชื่อถือได้เท่ากับ 0.928

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน 3 ประการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ ความร่วมมือ จำนวน 13 ข้อ ได้ค่าความน่าเชื่อถือได้เท่ากับ 0.898

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยค่าความถี่ทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1.1 ค่าสถิติร้อยละ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรต่อระดับการปฏิบัติงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว

1.2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่ปฏิบัติงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงานในกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติ การดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับการกระจายน้ำหนักของคำตอบในแต่ละข้อของขั้นตอนการปฏิบัติงานในกระบวนการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติ การดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

1.4 ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ใช้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง

- กระบวนการนำนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวไปปฏิบัติกับการดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว

- การดำเนินงานตามนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

โดยการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต ใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลนโยบายส่งเสริมสถาบันครอบครัว และการนำไปปฏิบัติในศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

การนำเสนอผลการศึกษา

นำเสนอข้อมูลในรูปแบบการพรรณนา เพื่อสรุปผลการศึกษาที่ได้ตามตารางประกอบคำบรรยาย